Suomen ympäristökeskuksen lausunto: HE 160/2025 vp.

Topi Turunen & Jani Salminen

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Harmaa alue

- Syke suhtautuu myönteisesti tavoitteeseen edistää uusiomateriaalien käyttöä sekä siihen liittyvien menettelyiden ja lainsäädännön selkeyttämistä ja näkee tarpeelliseksi ehdotetut muutokset.
- Lisäksi Syke pitää keskeisenä etenkin jätteeksi luokittelun päättymisen menettelyn nykyistä systemaattisempaa soveltamista, sillä se on omiaan parantamaan jätteiden hyödyntämiseen liittyvien ympäristöriskien tunnistamista, arviointi ja hallintaa.
- Niin sanotusta harmaasta alueesta eroon pääseminen lisää tasapuolisuutta toiminnanharjoittajien ja materiaalien välillä.
- Harmaalla alueella toimittaessa ympäristö- ja terveysriskit voivat jäädä piiloon, mikä voi ongelmien ilmetessä aiheuttaa epäluottamusta kaikkea uusiomateriaalien valmistusta ja käyttöä kohtaan.

Uusi menettely

- Uusi päätöksentekomenettely voi helpottaa päätöksentekoa viranomaiselle ja toiminnanharjoittajalle.
- Yhtäältä, ympäristölupamenettely soveltuu huonosti pelkästään aineen tai esineen jätteeksi luokittelua koskevaan päätöksentekoon ja toisaalta nykykäytäntö, jossa valvova viranomainen voi linjata jätestatuksesta, on ongelmallinen oikeusvarmuuden näkökulmasta ja tekee päätöksenteosta entistä epäselvempää lisäämällä päällekkäisiä menettelyitä.
- Se, että samalla luokittelupäätöksellä voidaan hyväksyä saman toimijan luokittelukysymykset usealla toimipaikalla, on omiaan tehostamaan päätöksentekoa. Tuotehyväksynnän kaltaisessa päätöksenteossa sijaintipaikka ei ole sinänsä olennainen, koska vaikutukset syntyvät käytön eivätkä valmistamisen yhteydessä.
- On hyvä, että luokittelupäätöksen lisäksi asia voidaan halutessaan vieläkin ratkaista ympäristöluvan yhteydessä. Tällöin toiminnan kannalta olennaiset hallintopäätökset voidaan tehdä tarvittaessa kerralla.
- Keskitetyn päätöksenteon hyötyjen saavuttamisen näkökulmasta on olennaista, että viranomaiset saavat riittävät resurssit päätöksentekoon. Lisäresurssien puute voi aiheuttaa ongelmia erityisesti menettelyn käyttöönoton yhteydessä.

Supistettu valitusoikeus

- Menettelyyn liittyvä supistettu valitusoikeus ei ole erityisen ongelmallinen ottaen huomioon, että päätös on rinnastettavissa tuotehyväksyntään. Hallituksen esityksessä on esitetty valitusoikeuden rajausta koskevia näkökulmia. Näiden lisäksi johtuen sivutuotteeksi luokittelua ja jätteeksi luokittelun päättymistä koskevista kriteereistä luokittelupäätöksestä ei tulisi seurata sellaisia ympäristö- tai terveysvaikutuksia, joiden perusteella laajempi valitusoikeus olisi tarkoituksenmukainen.
- Syke huomauttaa lisäksi, että toiminnan ympäristövaikutuksia valvotaan osana laitoksen ympäristöluvan valvontaa samalla tavalla riippumatta luokittelupäätöksen kohteena olevan materiaalin statuksesta (jäte, ei-enää-jäte vai sivutuote). Luokittelun arviointiperusteiden valvonta kuuluu osaksi ympäristöluvan valvontaa ja siten toiminta on edelleen ympäristöluvan valvontaviranomaisen kohteena. Valvontaviranomaisella on näin ollen mahdollisuus arvioida laadunvarmennukseen toteutusta ja jäteperäisen tuotteen laadunhallintaa jatkuvatoimisesti.
- Syken mukaan menettelyn läpikäynti ei vaikuta luvanvaraisen laitoksen ympäristöpäästöihin ja tosiasiallisesti parantaa toiminnan riskinhallintaa ja valvovan viranomaisen edellytyksiä tunnistaa, ennaltaehkäistä ja valvonnallisena toimenpiteenä puuttua mahdollisiin epäkohtiin. Luokittelupäätöksen yhteydessä viranomaisella on myös mahdollisuus edellyttää niin sanotun riippumattoman osapuolen vahvistusta toiminnanharjoittajan laadunvarmistusjärjestelmälle.
- Yhteenvetona Syke toteaa, että edellä esitetyt näkökohdat yhdessä perustelumuistiossa esitettyjen seikkojen kanssa puoltavat ehdotettua valitusoikeuden rajaamista.

Pidä kiinni hyvästä • Bevara det goda • Cherish the good
Syke 30

Teemme tiedolla toivoa.

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute